

ĢENERĀLADVOKĀTES KRISTĪNES ŠTIKSAS-HAKLAS [CHRISTINE STIX-HACKL] SECINĀJUMI,

sniegti 2004. gada 23. septembrī¹

I — Ievads

1. Šajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu runa būtībā ir par šādām divām valsts līgumu piešķiršanas tiesību problēmām: tiesību aizsardzību pret tiešo piešķiršanu, tas ir — formālas piešķiršanas procedūras neveikšanu, un izņēmuma attiecībā uz tā saucamo “*Quasi-In-House-Vergaben*” [kva-ziiekšējo piešķiršanu] nosacījumiem. Pēdējā problēma attiecas uz sprieduma lietā *Teckal*² interpretāciju.

II — Atbilstošās tiesību normas

2. Prejudiciālie jautājumi attiecas, pirmkārt, uz Padomes 1989. gada 21. decembra Direktīvas 89/665/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus

valsts vajadzībām³ (turpmāk tekstā — “Direktīva 89/665”) un, otrkārt, Padomes 1992. gada 18. jūnija Direktīvas 92/50/EEK par procedūru koordinēšanu valsts pakalpojumu līgumu piešķiršanai⁴ (turpmāk tekstā — “Direktīva 92/50”) interpretāciju.

3. Direktīvas 89/665 1. panta 1. punkts šobrīd spēkā esošajā redakcijā nosaka:

“1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka attiecībā uz līgumu piešķiršanas procedūrām, uz ko attiecas direktīvas 71/305/EEK, 77/62/EEK un [92/50/EEK], līgumslēdzēju iestāžu lēmumus var efektīvi un, jo īpaši, iespējami ātri izskatīt saskaņā ar nākamajos pantos un, jo īpaši, 2. panta 7. punktā izklāstītajiem nosacījumiem, pamatojoties uz to, ka šādos lēmumos ir pārkāpti Kopienas tiesību akti valsts pasūtījuma jomā vai valstu noteikumi, kas īsteno šos tiesību aktus.”

3 — OV L 395, 33. lpp., grozīta ar Padomes 1992. gada 18. jūnija Direktīvu 92/50/EEK par procedūru koordinēšanu valsts pakalpojumu līgumu piešķiršanai (OV L 209, 1. lpp.); iesniedzējtiesas apzīmējums — “*RMKR*”.

4 — OV L 209, 1. lpp., vairākkārtēji grozīta; iesniedzējtiesas apzīmējums — “*DKR*”.

1 — Oriģinālvaloda — vācu.

2 — 1999. gada 18. novembra spriedums lietā C-107/98 *Teckal* (*Recueil*, I-8121. lpp.).

4. Direktīvas 92/50 1. punkta a) apakšpunkta attiecīgie noteikumi ir šādi:
- a) ko kopuzņēmums, kuru nodibinājuši vairāki līgumslēdzēji subjekti, lai veiktu attiecīgās darbības 2. panta 2. punkta nozīmē, piešķir vienam no šiem līgumslēdzējiem subjektiem vai uzņēmumam, kas ir saistīts ar vienu no šiem līgumslēdzējiem subjektiem;

“Šajā direktīvā:

- a) “valsts pakalpojumu līgumi” ir līgumi, kas peļņas nolūkos rakstiski noslēgti starp pakalpojumu sniedzēju un līgumslēdzēju iestādi [..].”

ar noteikumu, ka vismaz 80 % no konkrētā uzņēmuma vidējā apgrozījuma par pakalpojumiem, kas sniegti Kopienā iepriekšējos trīs gados, radušies no šādu pakalpojumu sniegšanas uzņēmumiem, ar ko tas ir saistīts.

5. Visbeidzot, pamata prāvā ir izmantota Padomes 1993. gada 14. jūnija Direktīva 93/38/EEK, ar ko koordinē līgumu piešķiršanas procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un telekomunikāciju nozarē⁵ (turpmāk tekstā — “Direktīva 93/38”). Šīs direktīvas 13. panta 1. punkts nosaka:

Ja vairāk nekā viens ar līgumslēdzēju subjektu saistīts uzņēmums sniedz tādus pašus vai līdzīgus pakalpojumus, tad ņem vērā kopējo apgrozījumu, kas rodas no šo uzņēmumu sniegtajiem pakalpojumiem.”

“1. Šī direktīva neattiecas uz pakalpojumu līgumiem:

III — Lietas apstākļi un pamata prāva

- a) ko līgumslēdzējs subjekts piešķir saistītam uzņēmumam;

6. 2001. gada sākumā Halles pilsēta [Stadt Halle] uzsāka plānu izstrādi sakarā ar atkritumu, uz ko attiecas savākšanas pienākums, un, iespējams, atkritumu, uz ko šāds pienākums neattiecas, iepriekšēju apstrādi, pārstrādi un apglabāšanu, ko veiktu pašvaldības kontrolētais darbuzņēmējs. Ar 2001. gada 12. decembra lēmumu Halles pilsēta

5 — OV L 199, 84. lpp., vairākkārtēji grozīta.

piešķir *RPL Recyclingpark Lochau GmbH* (turpmāk tekstā — “*RPL*”) uzdevumu plānošanas, tehnisko atļauju iegūšanas un būvniecības limenī veikt termiskas atkritumu pārstrādāšanas un izmantošanas iekārtas (turpmāk tekstā — “*TABVA*”) projekta realizāciju Lohavas [*Lochau*] pilsētā. Vienlaicīgi Halles pilsēta, iepriekš neveicot formālu piešķiršanas procedūru, nolēma uzsākt sarunas ar *RPL* attiecībā uz līgumu par Halles pilsētas pārpalikušo atkritumu aizvākšanu, sākot ar 2005. gada 1. jūniju. Līgums, kura projekts jau bija sastādīts, būtiski pārsniegtu attiecībā uz šādiem pakalpojumu līgumiem noteikto roberžvērtību. Turklāt Halles pilsēta, lai nodrošinātu iekārtas kvantitatīvo noslogojumu, plāno noslēgt ar diviem blakus esošajiem lauku rajoniem vienošanos, atbilstoši kurai tie uzticētu Halles pilsētai atkritumu apstrādes un pārstrādes uzdevumu, līdz ar ko šo rajonu pārpalikušo atkritumu apstrāde beigās tāpat būtu jāveic *RPL* piederošajā *TABVA*. Halles pilsēta uzskata, ka runa ir par “iekšējo operāciju”, uz ko paziņojuma par līgumu sniegšanas pienākums neattiecas.

tika panākta tikai 2001. gada beigās, ņemot vērā atkritumu aizvākšanas pakalpojumu piešķiršanu, kas bija ieplanota, sākot ar 2005. gada 1. jūniju. Atbilstoši sabiedrības līgumam *RPL* uzņēmuma mērķis ir atkritumu pārstrādes un aizvākšanas iekārtu ekspluatēšana, jo īpaši bioatkritumu kompostēšanas, jauktu būvatkritumu un rūpniecisku atkritumu attīrīšanas iekārtu ekspluatēšana, notekūdeņu apstrādes un pārstrādes, izvadūdeņu pārstrādes, atkritumu izgāztuvju gāzu un biogāzu pārstrādes un atkritumu termiskās apstrādes iekārtu būvniecība un ekspluatēšana.

7. *RPL* ir uzņēmējsabiedrība ar publiskā sektora līdzdalību, kas ir izveidota sabiedrības ar ierobežotu atbildību tiesiskajā formā. 75,1 % *RPL* kapitāla pieder *Stadtwerke Halle GmbH*, kuras vienīgais dalībnieks ir *Verwaltungsgesellschaft für Versorgungs- und Verkehrsbetriebe der Stadt Halle mbH*, kas savukārt 100 % apmērā pieder Halles pilsētai, un 24,9 % pieder *RWE Umwelt Sachsen-Anhalt GmbH*, kas ir privāts uzņēmums. Par pašreizējām dalības proporcijām vienošanās

8. Saskaņā ar sabiedrības līgumu akcionāru lēmumi tiek pieņemti ar vienkāršu balsu vairākumu, izņemot noteiktus lēmumus, tādus kā abu sabiedrības direktoru iecelšana, kad ir nepieciešams kvalificēts 75 % balsu vairākums. Atbilstoši *Stadtwerke Halle GmbH* iekšējiem pārskatu sastādīšanas noteikumiem uzņēmuma vadība sniedz dalībniekiem ikmēneša pārskatu. Attiecībā uz dažiem tiesiskiem darījumiem un pasākumiem, tādiem kā uzņēmuma līgumu noslēgšana un grozīšana, investīciju piesaistišana un aizņēmumu, kas pārsniedz noteiktu apmēru, saņemšana, ir nepieciešama uzņēmuma kopsapulces piekrišana. Uz šo brīdi *RPL* uzņēmējdarbības un tehniskā pārvalde ar līgumu ir nodota trešajam uzņēmumam.

Kontroles funkcijas, ko parasti veic uzraudzības padome, veic *Stadtwerke Halle GmbH* uzraudzības padome. Saskaņā ar uzņēmuma līgumu attiecībā uz gada pārskatu Halles pilsētai jo īpaši ir grāmatvedības pārbaudes un Halles pilsētas grāmatvedības pārbaudes iestādes tiešas informēšanas pilnvaras.

10. Halles pilsēta un *RPL* pret šo lēmumu nekavējoties iesniedza sūdzību *Oberlandesgericht Naumburg* [Federālās zemes Augstākajā tiesā Naumburgā].

IV — Prejudiciālie jautājumi

11. *Oberlandesgericht Naumburg* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

9. *Arbeitsgemeinschaft Thermische Restabfall- und Energieverwertungsanlage TREA Leuna* (turpmāk tekstā — “*TREA*”) ar 2001. gada 21. decembra un 2002. gada 30. janvāra rakstu pieteica Halles pilsētai sūdzību, ka “iekšējas operācijas” nosacījumi nav izpildīti un tādējādi pilsētas nodoms piešķirt atkritumu aizvākšanas pienākumus, sākot ar 2005. gada 1. jūniju, neveicot formālu piešķiršanas procedūru, ir pretrunā ar valsts līgumu piešķiršanas tiesībām. Ar 2002. gada 7. februāra rakstu, kā arī 2002. gada 19. februāra pārrunās Halles pilsēta apstiprināja, ka tā atbalsta savu tiesību izpratni. Ar 2001. gada 21. februāra rakstu *TREA* vērsās Halles pilsētas valdības prezidija Valsts līgumu palātā ar prasību uzsākt pārbaudes procedūru, lai uzliktu Halles pilsētai pienākumu sniegt publisku paziņojumu par līgumu. Halles pilsētas valdības prezidija Valsts līgumu palāta ar 2002. gada 27. maija lēmumu uzlika Halles pilsētai par pienākumu piešķirt attiecīgos pienākumus — “Halles pilsētas pārpalikušo atkritumu aizvākšanu, sākot ar 2005. gada 1. jūniju” — konkurences apstākļos un caurspīdīgas piešķiršanas procedūras atbilstoši valsts regulējumam par darbu piešķiršanu ietvaros.

- 1) Vai *RMKR* 1. panta 1. punkts uzliek dalībvalstīm pienākumu nodrošināt to, ka līgumslēdzējas iestādes lēmumam par līguma piešķiršanu, kas nav notikusi atbilstoši direktīvu noteikumiem par valsts līgumu piešķiršanu, ir jābūt efektīvi un cik vien iespējams ātri pārsūdzamam?
- 2) Vai *RMKR* 1. panta 1. punkts uzliek dalībvalstīm pienākumu nodrošināt to, ka līgumslēdzēju iestāžu lēmumiem, kas pieņemti pirms formālas konkursa izsludināšanas, ir jābūt efektīvi un cik vien iespējams ātri pārsūdzamiem, jo īpaši attiecībā uz lēmumiem par iepriekšējiem jautājumiem, lai noskaidrotu, vai uz noteikta līguma piešķiršanas proce-

dūru attiecas direktīvu par valsts līgumu piešķiršanu personiskā vai materiāltiesiskā piemērošanas jomā, vai arī, izņēmuma gadījumā, tā atrodas ārpus valsts līgumu piešķiršanas tiesībām?

jo otru līgumslēdzēju pusi varētu uzskatīt par daļu no valsts pārvaldes vai no līgumslēdzējas iestādes dienestiem (turpmāk tekstā — “darbība, kurai nav jāpiemēro līguma piešķiršanas procedūra”), Senāts vēlētos zināt, vai pats fakts, ka privātais uzņēmums ir otras līgumslēdzējas puses akciju turētājs, vienmēr izslēdz iespēju klasificēt šādu līgumu kā darbību, kurai nav jāpiemēro līguma piešķiršanas procedūra?

3) Ja uz 1. prejudiciālo jautājumu tiek sniegta apstiprinoša atbilde un uz 2. jautājumu tiek sniegta noliedzoša atbilde: vai dalībvalsts pienākums nodrošināt, lai līgumslēdzējas iestādes lēmumu par līguma piešķiršanu, kas nav notikusi atbilstoši direktīvu noteikumos paredzētajai kārtībai, varētu efektīvi un iespējami ātri pārsūdzēt, ir izpildīts, ja pārsūdzēšanas procedūru izmantošana ir atkarīga no tā, vai ir sasniegts kāds noteikts, formāls piešķiršanas procedūras posms, piemēram, mutisku vai rakstisku sarunu uzsākšana ar trešo personu?

4) Ja līgumslēdzēja iestāde, tāda kā reģionāla iestāde, plāno rakstveidā noslēgt ar vienību, kas ir formāli nošķirta no tās (turpmāk tekstā — “otra līgumslēdzēja puse”), pakalpojumu līgumu pret samaksu, kas ietilptu *DKR* piemērošanas jomā, bet izņēmuma gadījumā šis līgums nebūtu valsts pakalpojumu līgums *DKR* 1. panta a) apakšpunkta izpratnē,

5) Ja uz 4. jautājumu tiek sniegta noliedzoša atbilde: kādi ir kritēriji, lai noteiktu, vai otra līgumslēdzēja puse, kuras akciju turētājs tostarp ir privāta persona (turpmāk tekstā — “uzņēmēj sabiedrība ar publiskā sektora līdzdalību”), ir piederīga valsts pārvaldei vai līgumslēdzējas iestādes dienestiem? Jo īpaši:

a) Vai uzņēmēj sabiedrība ar publiskā sektora līdzdalību būtu jāuzskata par piederīgu līgumslēdzējas iestādes dienestiem kontroles veida un līmeņa ziņā, ja līgumslēdzēja iestāde to kontrolē, piemēram, Padomes 1993. gada 14. jūnija Direktīvas 93/38/EEK, ar ko koordinē līgumu piešķiršanas procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un telekomunikāciju nozarē (OV 1993,

L 199, 84. lpp.), 1. panta 2. punkta un 13. panta 1. punkta izpratnē, kas grozīta ar 1994. gada Pievienošanās aktu (1994. gada 29. augusta OV C 241, 228. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 98/4/EK (OV L 101, 16.2.1998., 1. lpp.) — turpmāk tekstā — “sektoru koordinēšanas direktīva (SKR)”?

b) Vai jebkāda privāta akciju turētāja ietekme uzņēmēj sabiedrībā ar publiskā sektora līdzdalību, ko tas saskaņā ar likumu var realizēt saistībā ar līgumslēdzēja stratēģiskajiem mērķiem un/vai individuālajiem lēmumiem par uzņēmuma vadību, izslēdz iespēju uzskatīt šo uzņēmēj sabiedrību par piederīgu līgumslēdzējas iestādes dienestiem?

d) Vai pietiek ar to, ka vismaz 80 % no uzņēmuma vidējā apgrozījuma pēdējo trīs gadu laikā pakalpojumu sniegšanas sektorā Kopienā radušies no pakalpojumu sniegšanas līgumslēdzējai iestādei vai ar to saistītajiem uzņēmumiem, vai uzņēmumiem, kas ir daļa no līgumslēdzējas iestādes (vai arī, ja jauktā kapitāla uzņēmēj sabiedrība ir darbojusies mazāk nekā trīs gadus, bet prognozes ļauj paredzēt, ka 80 % barjera tiks sasniegta), lai uzņēmēj sabiedrību ar publiskā sektora līdzdalību uzskatītu par piederīgu līgumslēdzējas iestādes dienestiem, ja būtisku daļu no tās darbības tā veic līgumslēdzējas iestādes labā?

V — Par prejudiciālajiem jautājumiem, kas attiecas uz tiesību aizsardzību (pirmie trīs prejudiciālie jautājumi)

A — Par pieņemamību

c) Vai pietiek ar to, ka pastāv lielas vadības pilnvaras tikai attiecībā uz lēmumiem par līgumu noslēgšanu un pakalpojumu sniegšanu tiesību veikt piegādes ietvaros, kā tas ir šajā gadījumā, lai uzņēmēj sabiedrību ar publiskā sektora līdzdalību uzskatītu par piederīgu līgumslēdzējas iestādes dienestiem kontroles veida un līmeņa ziņā?

12. Attiecībā uz prejudiciālajiem jautājumiem, kas ir saistīti ar tiesību aizsardzību, vispirms ir jāpārbauda, vai un cik lielā mērā šādi prejudiciālie jautājumi ir pieņemami.

13. Pamatā Tiesai ir pienākums sniegt atbildi par prejudiciālu jautājumu, izņemot gadījumus, ja lūgums sniegt atbildi uz šādu jautājumu patiesībā ir vērsts uz to, lai Tiesa sniegtu atbildi uz hipotētisku tiesību strīdu, sniegtu atzinumu par vispārēju vai hipotētisku jautājumu, ja pieprasītai Kopienu tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar realitāti vai tiesību strīda priekšmetu, vai arī ja Tiesai nav faktisku vai tiesisku datu, kas ir nepieciešami, lai uz uzdotajiem jautājumiem sniegtu lietderīgu atbildi⁶.

strīda, ko izskata iesniedzējtiesa, priekšmets. Turklāt iesniedzējtiesa nenorāda arī to, uz ko balstās tās uzskats, ka ar minētajiem apstākļiem saistīta atbilde ir nepieciešama, lai atvieglotu lēmuma pieņemšanu tās izskatāmajā tiesību strīdā.

15. Tādējādi, trūkstot pieturas punktiem, no kuriem izrietētu, ka ar norādītajiem apstākļiem saistīta atbilde ir nepieciešama tiesību strīda pamata prāvā izlemšanai, šie jautājumi uzskatāmi par hipotētiskiem un līdz ar to — nepieņemamiem⁷.

14. Šajā gadījumā no dokumentiem izriet, ka iepļānotā līguma piešķiršana, kas ir pamata prāvas priekšmets, atrodas noteiktā stadijā, tas ir, līguma projekts jau ir sastādīts. No tā izriet, ka prejudiciālie jautājumi ir pieņemami tikai tiktāl, ciktāl tie ir nepieciešami tiesību strīda risināšanai šajos faktiskajos apstākļos. Lai gan prejudiciālie jautājumi skar būtiskas tiesību aizsardzības problēmas, tomēr, izejot no procesuāliem pamatiem, šādi vispārējie apsvērumi nav jāizskata, jo tie skar faktiskos apstākļus, kas nav konkrētā tiesību

16. Tātad, prejudiciālie jautājumi nav pieļaujami tiktāl, ciktāl tie attiecas uz vispārējiem tiesību jautājumiem. Līdzīgi tas ir piemērojams arī trešajā jautājumā minētajai valsts tiesību atbilstībai Kopienu tiesībām. Ar šiem ierobežojumiem prejudiciālie jautājumi, kas attiecas uz tiesību aizsardzību, saistībā ar faktiskajiem apstākļiem pamata prāvā tomēr ir pieļaujami. Ņemot vērā pirmo trīs prejudiciālo jautājumu vienādu saturisko kontekstu, tas ir, līgumslēdzējas iestādes pārsūdzamo darbību noteikšanu, ir vēlams veikt to pārbaudi un sniegt atbildi uz tiem kopumā.

6 — Attiecībā uz piešķiršanas procedūru skat. 2003. gada 16. oktobra spriedumu lietā C-421/01 *Traunfellner* (*Recueil*, I-11941. lpp., 37. punkts) un 2003. gada 4. decembra spriedumu lietā C-448/01 *EVN und Wienstrom* (*Recueil*, I-14527. lpp., 76. punkts). Turpmāk skat. jo īpaši 1981. gada 16. decembra spriedumu lietā 244/80 *Foglia* (*Recueil*, 3045. lpp., 18. punkts), 1995. gada 15. decembra spriedumu lietā C-415/93 *Bosman* (*Recueil*, I-4921. lpp., 61. punkts), 1997. gada 16. janvāra spriedumu lietā C-134/95 *USSR N° 47 di Biella* (*Recueil*, I-195. lpp., 12. punkts) un 2003. gada 7. janvāra spriedumu lietā C-306/99 *BIAO* (*Recueil*, I-1. lpp., 89. punkts).

7 — Sprieduma lietā C-421/01 (norādīts 6. zemsvītras piezīmē) 38. un turpmākie punkti un sprieduma lietā C-448/01 (norādīts 6. zemsvītras piezīmē) 83. punkts; skat. arī 2004. gada 18. marta spriedumu lietā C-314/01 *Siemens* (*Recueil*, I-2549. lpp., 36. punkts).

B — Analīze pēc būtības

17. Prejudiciālie jautājumi attiecībā uz tiesību aizsardzību pret līgumslēdzējas iestādes lēmumiem būtībā skar jautājumu, kurā stadijā pirms pašas līguma piešķiršanas valsts iekšējām instancēm ir jānodrošina Direktīvā 89/665 paredzētā pārsūdzēšanas iespēja. Būtībā runa ir par brīža noteikšanu, kad līguma piešķiršanas projekts sasniedz tādu konkretizācijas pakāpi, kas šai tiesību aizsardzībai ir nepieciešama.

18. Vispirms ir jāņem vērā princips, ka jēdziens "lēmumi" Direktīvas 89/665 1. panta 1. punkta izpratnē un jēdziens "lēmumi" kā pierādāmas darbības šīs direktīvas 2. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, tas ir, līgumslēdzējas iestādes pārsūdzamās darbības, saskaņā ar Tiesas judikatūru ir jāinterpretē plaši.

19. Saskaņā ar šo judikatūru Direktīvas 89/665 1. panta 1. punkts neparedz "nekādus ierobežojumus attiecībā uz veidu un saturu"⁸.

20. Turpmāk dalībvalstīm saskaņā ar Direktīvas 89/665 1. panta 3. punktu ir jānodrošina, lai šajā direktīvā paredzētā izskatīšanas procedūra būtu pieejama "vismaz" katrai tādai personai, kura ir vai ir bijusi ieinteresēta noslēgt konkrētu līgumu valsts vajadzībām un kurai ir nodarīts kaitējums vai ir iespējams, ka tiks nodarīts kaitējums, Kopienas tiesību valsts līgumu jomā noteikumu vai to piemērošanai pieņemtā valsts regulējuma varbūtēja pārkāpuma dēļ.

21. Šajā procesā rodas jautājums, vai plaši interpretētajā "lēmuma" jēdzienā ietilpst arī lēmumi "par iepriekšējiem jautājumiem" vai, izsakoties juridiski, kas ir pieņemti pirms piešķiršanas procedūras uzsākšanas. Tādēļ runa ir par lēmumiem, kas ir pieņemti laikā starp vienkāršu apsvēršanu un līguma piešķiršanas procedūras uzsākšanu vai neuzsākšanu.

22. Ievērojot Direktīvas 89/665 mērķi, kas, kā ir norādīts 1. panta 1. punktā, ir nodrošināt efektīvu tiesību aizsardzību, ir jāiekļauj arī lēmumi, kas tiek pieņemti pirms līguma piešķiršanas procedūras uzsākšanas.

⁸ — 1999. gada 28. oktobra spriedums lietā C-81/98 *Alcatel Austria* u.c. (*Recueil*, I-7671. lpp., 35. punkts), 2002. gada 18. jūnija spriedums lietā C-92/00 *HI* (*Recueil*, I-5553. lpp., 49. punkts) un 2003. gada 19. jūnija spriedums lietā C-315/01 *Gesellschaft für Abfallentsorgungs-Technik GmbH [GAT]/Österreichische Autobahnen und Schnellstraßen AG [ÖSAG]* (*Recueil*, I-6351. lpp., 52. punkts).

23. Attiecībā uz iespēju pārsūdzēt lēmumu neuzsākt piešķiršanas procedūru, runa šajā gadījumā ir par lēmumu, ko var salīdzināt un kas ir pretējs lēmumam izbeigt piešķiršanas procedūru.

24. Lēmumi par līguma piešķiršanas procedūras izbeigšanu ir ietverti pārsūdzamajās līgumslēdzējas iestādes darbībās. Attiecībā uz piešķiršanas procedūras atsaukšanu Tiesa to ir arī noteikta uzsvērusi. "Direktīvā 89/665 noteikto mērķu sasniegšana būtu [...] traucēta gadījumā, ja līgumslēdzējas iestādes būtu varējušas atsaukt paziņojumu par valsts pakalpojuma līgumu un uz šo darbību neatteiktos tiesas izskatīšanas procedūra, kam katrā ziņā ir jānodrošina, lai direktīvas par valsts līgumu piešķiršanu un principi, uz ko tās balstās, patiešām būtu izpildīti"⁹.

25. Lai gan lēmums neuzsākt piešķiršanas procedūru direktīvu par valsts līgumu piešķiršanu izpratnē, atšķirībā no uzsāktas piešķiršanas procedūras atsaukšanas, pēc savas dabas ir ārpus pašas šīs procedūras, tas tomēr nekādā veidā neizslēdz Direktīvas 89/665 piemērošanu.

26. Tas tā ir tāpēc, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru pat pārkāpumu, kas iziet ārpus materiāltiesiskajām direktīvām par valsts līgumu piešķiršanu, izskatīšana ietilpst Direktīvas 89/665, kas nodrošina tiesību aizsardzību, piemērošanas jomā. Šādā veidā Direktīvas 89/665 1. panta 1. punkts ir jāpiemēro visiem "līgumslēdzēju iestāžu lēmumiem [...], uz ko attiecas Kopienas tiesību akti valsts pasūtījuma jomā"¹⁰, turklāt Tiesa neaprobežojas ar noteikumiem, kas izriet no direktīvām par valsts līgumu piešķiršanu.

27. Dalībvalstīm nav pienākuma bez jebkādiem citiem nosacījumiem nodrošināt izskatīšanas procedūru katrai personai, kas vēlas saņemt noteiktu valsts pasūtījumu. Dalībvalstis turpretim ir tiesīgas prasīt, lai attiecīgai personai ar iespējamu tiesību pārkāpumu būtu nodarīts kaitējums vai arī lai tas draudētu iestāties¹¹. Līdz ar to tās pamatā var padarīt piedalīšanos pasūtījuma piešķiršanas procedūrā par nosacījumu tam, lai attiecīgā persona varētu pierādīt gan savu interesi strīdīgā pasūtījumā, gan arī zaudējumus, kas draud iestāties iespējami prettiesiskas piekrišanas izteikšanas dēļ.

10 — Jo īpaši skat. 2003. gada 23. janvāra spriedumu lietā C-57/01 *Makedoniko Metro und Michaniki*, (Recueil, I-1091. lpp., 68. punkts). Turpmāk skat. sprieduma lietā C-92/00 (norādīts 8. zemsvītras piezīmē) 37. punktu un sprieduma lietā C-315/01 (norādīts 8. zemsvītras piezīmē) 52. punktu.

11 — 2004. gada 12. februāra spriedums lietā C-230/02 *Grossmann Air Service* (Recueil, I-1829. lpp., 25. un turpmākie punkti) un 2003. gada 19. jūnija spriedums lietā C-249/01 *Hackermüller* (Recueil, I-6319. lpp., 18. punkts).

9 — Sprieduma lietā C-92/00 (norādīts 8. zemsvītras piezīmē) 53. punkts.

28. Tomēr Tiesa jau ir atzinusi, ka gadījumā, ja attiecīgais uzņēmums nav sniedzis piedāvājumu tādēļ, ka, ņemot vērā diskriminējošus noteikumus ar paziņojumu par līgumu saistītos dokumentos vai dokumentā, kas ietver saistības, tas uzskatīja sevi pat nepamatoti ierobežotu izsludināto pakalpojumu sniegšanā, tam ir tiesības uzsākt izskatīšanas procedūru tieši pret šiem noteikumiem vēl pirms attiecīgā valsts pasūtījuma piešķiršanas līguma noslēgšanas¹².

30. Tādēļ direktīvu, kas satur tiesību aizsardzības līdzekļus un līdz ar to izskatīšanas procedūras piemērošanai nav noteicošs, vai materiāltiesiskajās direktīvās par valsts līgumu piešķiršanas paredzētā līguma piešķiršanas procedūra ir izpildīta. Tiesību aizsardzības līdzekļu direktīvu piemērošanas joma ir saistīta nevis ar materiāltiesisko direktīvu par valsts līgumu piešķiršanu, tādu kā Direktīva 93/38, faktisko piemērošanu, bet gan ar to, vai kāda no šādām direktīvām būtu jāpiemēro vai ir jāpiemēro, tas ir, vai pārbaudāmajai procedūrai šī direktīva ir piemērojama.

31. No minētā izriet, ka noteiktas darbības, kas ir veiktas pirms piešķiršanas procedūras uzsākšanas, var pārsūdzēt Direktīvas 89/665 izpratnē. Tomēr pastāv arī robežas.

29. Līdzīgi tam, ka uzņēmumam jābūt iespējai veikt tieši pret pārkāpumiem vērstu izskatīšanas procedūru, nesagaidot līguma piešķiršanas procedūras noslēgumu¹³, uzņēmumam jābūt iespējai pārbaudīt arī noteiktus ar piešķiršanu saistītus lēmumus, nesagaidot piešķiršanas procedūras uzsākšanu. Tas tā ir tāpēc, ka tieši šajā sakarā apskatāmajos gadījumos tipiski ir tas, ka lieta nenonāk līdz piešķiršanas procedūrai valsts līgumu piešķiršanas direktīvas izpratnē. Uzņēmumam nevar prasīt iesniegt piedāvājumu laikā, kad nekāda līguma piešķiršanas procedūra nav uzsākta.

32. Pret to, lai izskatīšanai pakļautu visus līgumslēdzējas iestādes lēmumus, iestājas apstākļi, ka atsevišķi posmi pirms līguma piešķiršanas procedūras uzsākšanas ir atšķirīgi ne tikai atkarībā no dalībvalsts, bet arī katra konkrēta projekta gadījumā.

33. Turpmāk ir jānorāda uz Tiesas izstrādāto kritēriju tiesību aizsardzības piešķiršanai. Saskaņā ar šo kritēriju "Direktīva 89/665 ir vērsta uz to, lai gan katras dalībvalsts līmenī,

12 — Sprieduma lietā C-230/02 (norādīts 11. zemsvirtras piezīmē) 28. punkts.

13 — Sprieduma lietā C-230/02 (norādīts 11. zemsvirtras piezīmē) 29. un turpmākie punkti.

gan arī Kopienų limenī pastiprinātu pastāvošos Kopienų direktīvu valsts pasūtījumu jomā īstenošanas mehānismus, jo īpaši gadījumos, *kad pārkāpumi vēl var tikt novērsti*"¹⁴.

jama ar Direktīvu 89/665, tad jo vairāk būtu pieļaujams izslēgt noteiktas darbības, kas ir veiktas pirms piešķiršanas procedūras uzsākšanas.

34. To, ka pārsūdzēšanas iespēja neattiecas uz katru līgumslēdzējas iestādes darbību, pastiprina arī cits Tiesas spriedums, kurā runa ir par izskatīšanas iespēju ierobežošanu ar noteiktiem līgumslēdzējas iestādes lēmumiem, ko nosaka valsts tiesības. Šajā spriedumā Tiesa pievēršas tam, vai ir nodrošināta pienācīga tiesību aizsardzība. Šajā procesā tā ir nonākusi pie slēdziena, ka tiesību aizsardzība ir pienācīga, lai gan atbilstoši valsts tiesībām apstrīdamas bija tikai tādas procesuālas darbības, kas savā būtībā tieši vai netieši ietver lēmumus, kas padara par neiespējamu procesa turpināšanu vai aizsardzību vai nelabojami negatīvi ietekmē tiesības vai likumīgas intereses¹⁵.

36. Visbeidzot, ir jāatgādina, ka direktīvas par valsts līgumu piešķiršanu aprobežojas ar koordinēšanu, tas ir — vienkāršu piešķiršanas procedūras harmonizēšanu, un neregulē posmus, ko veic pirms piešķiršanas procedūras.

37. Rezultātā ir jākonstatē, ka Direktīva 89/665 nepiešķir visaptverošu preventīvu tiesību aizsardzību.

38. Pārsūdzamo darbību noteikšanā noteicoša loma ir materiālo tiesību faktoram, tas ir — vai saskaņā ar direktīvām par valsts līgumu piešķiršanu uzņēmumam ir noteiktas tiesības veikt darbību vai atturēties no tās.

35. Ja noteiktu darbību, kas ir veiktas pēc līguma piešķiršanas procedūras uzsākšanas, izslēgšana no izskatīšanas procedūras piemērošanas jomas ir pieļaujama, tas ir, savieno-

39. Pamatā būtu jāapskata prasījuma par aizliegumu iespēja. Tas varētu būt vērst uz to, lai subjektam, uz ko attiecas direktīvas par valsts līgumu piešķiršanu, aizliegtu veikt šo direktīvu darbības jomā ietilpstošo piegādi, ja nav īstenota šajās direktīvās paredzētā līguma

14 — Sprieduma lietā C-81/98 (norādīts 8. zemsvītras piezīmē) 33. punkts (autora izcēlums); skat. 1995. gada 11. augusta spriedumu lietā C-433/93 Komisija/Vācija, (*Recueil*, I-2303. lpp., 23. punkts).

15 — 2003. gada 15. maija spriedums lietā C-214/00 Komisija/Spānija (*Recueil*, I-4667. lpp., 77. un turpmākie punkti).

piešķiršanas procedūra. Līdz ar to tiesību aizsardzībā šis jautājums tiktu noregulēts paralēli aizliegumam attiecībā uz līguma piešķiršanu.

43. Šī procesa priekšmets tādējādi nav vispārēju kritēriju izstrādāšana, lai novērtētu iespēju pārsūdzēt līgumslēdzēju iestāžu darbību, bet gan kritēriju izstrādāšana attiecībā uz konkrētajā pamata prāvā veiktajām darbībām.

40. Iespējamais darbību, kas ir veiktas pirms piešķiršanas procedūras uzsākšanas un uz ko varētu attiekties pārsūdzēšanas iespēja, kritērijs ir to ietekme uz uzņēmumu, kas šo pārsūdzēšanu pieprasa. Runa līdz ar to ir par apstrīdēšanas tiesību nosacījumu (aktīvā leģitimācija).

44. Saistībā ar iepriekš minēto ir pietiekami norādīt, ka uz iekšējiem apsvērumiem Direktīva 89/665 attiecas tikpat maz kā uz vajadzību novērtēšanu, pakalpojumu apraksta sastādīšanu vai vienkāršu mārketingu. Līdz ar to tā neregulē arī līgumslēdzējas iestādes iekšējos tiesiskos apsvērumus attiecībā uz to, vai direktīva attiecas uz līguma piešķiršanas procedūru.

41. Šajā lietā runa turpretim ir tikai par darbības apstrīdēšanas iespējas nosacījumiem.

45. Tādējādi jautājums, vai par pārsūdzamu darbību var uzskatīt jau lēmumu sākt sarunas ar kādu citu uzņēmumu, vai arī turpretim tikai notiekošas sarunas par līgumu, var palikt neatbildēts. Šis jautājums attiecas uz hipotētiskām situācijām, jo pamata prāvas un līdz ar to šī procesa par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets balstās uz citiem faktiskajiem apstākļiem, atbilstoši kuriem līguma projekts jau ir sagatavots.

42. Turpmākais ierobežojums, kas ir jāievēro šajā procesā par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, izriet no šim Tiesas procesa veidam paredzētajiem procesuālajiem noteikumiem. Šajā procesā par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu runa nevar būt par to, lai sniegtu vispārēju pārsūdzamo darbību definīciju, bet gan tikai par to, lai sniegtu valsts tiesai lietderīgu atbildi, kas tai vajadzīga izskatāmā tiesību strīda izlemšanai.

46. Šādā gadījumā līgumslēdzēja iestāde gatavojas noslēgt līgumu. Šī situācija tādējādi atbilst citiem faktiskajiem apstākļiem, kas ir bieži sastopami līgumu piešķiršanas jomā,

proti, posmam neilgi pirms piekrišanas izteikšanas, jo atkarībā no valsts tiesībām piekrišana tiek izteikta vai nu pirms piešķiršanas līguma noslēgšanas, vai arī piešķiršanas līgums, kas ir izteikts kā piedāvājuma pieņemšana, tiek sniegts līdz ar piekrišanu.

47. Ievērojot efektīvas tiesību aizsardzības pamatus, tam, ka minētajās situācijās līguma piešķiršanas procedūra ir ierosināta, bet šajā lietā tas netika izdarīts, nav nekādas nozīmes.

48. Tādēļ uz pirmajiem trim jautājumiem ir jāatbild, ka Direktīvas 89/665 1. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka noteiktos apstākļos dalībvalstīm ir pienākums nodrošināt, ka līgumslēdzēju iestāžu lēmumiem, kas pieņemti pirms formālas konkursa izsludināšanas, ir jābūt efektīvi un cik vien iespējams ātri pārsūdzamiem, kas attiecas arī uz lēmumiem par iepriekšēju jautājumu veikt noteiktu piegādi, neveicot piešķiršanas procedūru.

VI — Par prejudiciālajiem jautājumiem attiecībā uz kvaziiekšējo piešķiršanu (ceturtais un piektais jautājums)

49. Otrā prejudiciālo jautājumu grupa attiecas uz tā saucamās kvaziiekšējās piešķiršanas nosacījumiem. Kā pamatoti uzsver Austrijas valdība, atšķirībā no tā saucamajām “iekšējām piešķiršanām” (paša pakalpojumiem), runa ir par piešķiršanu, kas tiek sniegta subjektam, kurš no līgumslēdzējas iestādes ir nodalīts un kam piemīt tiesībsubjektība. Ja subjektam, kas sniedz pakalpojumus, nav tiesībsubjektības, tad nekāds līgums nevar pastāvēt. Tādā gadījumā nebūtu priekšnoteikumu līgumam direktīvu par valsts līgumu piešķiršanu izpratnē.

50. Precīzi izsakoties, runa šajā lietā ir par jēdziena “līgums”, kas ir viens no direktīvu par valsts līgumu piešķiršanu piemērošanas nosacījumiem, interpretāciju. Līdz ar to analīze būtu jāšāk ar Tiesas spriedumu lietā *Teckal*, kurā dažas piešķiršanas procedūras Tiesa uzskatīja par tādām, uz ko direktīvas par valsts līgumu piešķiršanu neattiecas.

51. Atbilstoši šim līgumam direktīvas par valsts līgumu piešķiršanu nepiemēro tad, “ja pār attiecīgo personu reģionāla iestāde īsteno

tādu pašu kontroli kā pār savām pašas struktūrvienībām un ja šī persona būtisku savas darbības daļu veic par labu tai reģionālai iestādei vai reģionālām iestādēm, kam pieder šīs personas akcijas”¹⁶.

attiecas. Tātad direktīvu par valsts ligumu piešķiršanu piemērošana arī turpmāk uzskatāma par pamatnoteikumu¹⁷.

52. Līdz ar to Tiesa ir noteikusi divus nosacījumus, kuriem iestājoties, direktīvas par valsts ligumu piešķiršanu uz liguma piešķiršanas procedūru neattiecas, tādā veidā jēdzienu “ligums” teleoloģiski sašaurinot.

55. Turpmāk ir jāatceras kvaziiešķējās procedūras un lietas *Teckal* izņēmuma izcelsme, proti, iekšējo organizatorisko procedūru, tas ir — iekšējās procedūras un tai pielīdzināmo faktisko apstākļu — īpašā situācija.

53. Šajā brīdī vispirms ir jāuzsver, ka situāciju, kad direktīvas par valsts ligumu piešķiršanu nepiemēro, Tiesa pati ir noteikti apzīmējusi kā izņēmumu. Līdz ar to ir jāpiemēro vispārējais princips, ka izņēmumi ir jāinterpretē šauri. Turpmāk veiktajā abu nosacījumu pārbaudē tas uzskatāms par vispārēju noteikumu.

56. Visbeidzot, minētajā kontekstā ir jāievēro arī direktīvu par valsts ligumu piešķiršanu mērķi, kas ir tirgus atvēršana un konkurences nodrošināšana.

57. Minētie apstākļi ir pamata iezīmes, kam ir nozīme lietas *Teckal* izņēmuma interpretācijā.

54. Turpmāk ir jāuzsver, ka uz ligumu piešķiršanu subjektiem, kas paši ir ligumslēdzējas iestādes, kā, piemēram, noteiktas meitas sabiedrības, ievērojot lietas *Teckal* un citus izņēmumus, tādus kā Direktīvas 92/50 6. pants, “liguma” jēdziens parasti

58. Vispārēji ir jāizšķir šādi trīs kvaziiešķējās piešķiršanas faktisko apstākļu veidi: liguma piešķiršana pašu sabiedrībām (sabiedrības, kuru akcijas 100 % apmērā pieder ligumslēdzējai iestādei vai tai piederošiem subjek-

16 — Sprieduma lietā C-107/98 (norādīts 2. zemsvirtras piezīmē) 50. punkts (autora izcēlums).

17 — 2000. gada 7. decembra spriedums lietā C-94/99 *ARGE Gewässerschutz* (*Recueil*, I-11037. lpp., 40. punkts) un sprieduma lietā C-107/98 (norādīts 2. zemsvirtras piezīmē) 50. punkts.

tiem), jaukti-publikajām sabiedrībām (sabiedrības, kuru akcijas pieder vairākām publiskām līgumslēdzējām iestādēm) un jaukta kapitāla sabiedrībām (sabiedrības, kuru akcijas pieder arī privātām personām).

A — *Pirmais kritērijs: kontrole kā pār savām struktūrvienībām*

59. Pamata prāva attiecas uz līguma piešķiršanu, ko Halles pilsēta, kas ir reģionāla iestāde un kas bez šaubām ir kvalificējama kā līgumslēdzēja iestāde direktīvu par valsts līgumu piešķiršanu izpratnē, nodod savai “mazmazmeitai” [trešās pakāpes meitas sabiedrība]. Lai gan Halles pilsētai tās “meitas” sabiedrībā, un šai “meitas” sabiedrībai “mazmeitas” sabiedrībā pieder, attiecīgi, 100 % akciju, tad tomēr “mazmeitas” sabiedrībai “mazmazmeitas” sabiedrībā pieder tikai 75,1 % akciju. Pārējās “mazmazmeitas” sabiedrības akcijas pieder pilnībā privātam uzņēmumam.

62. Pirmais izņēmuma piemērošanas nosacījums, kas ir vajadzīgs, lai direktīvas par valsts līgumu piešķiršanas nebūtu piemērojamas, attiecas uz kontroles veidu, ko līgumslēdzēja iestāde realizē pār subjektu, kam ir paredzēts nodot līgumu. Tiesa pieprasa, lai subjekts, kas nodod līgumu, veiktu tādu pašu “kontroli kā pār savām struktūrvienībām”.

60. Šajā lietā runa ir tātad par jaukta kapitāla sabiedrību, tas ir, sabiedrību, kurā vairākums akciju (netieši) pieder līgumslēdzējam subjektam, pārējām akcijām atrodoties citu subjektu turējumā.

63. Līdz ar to Tiesa izmanto no publiskajām tiesībām aizgūto kritēriju. Tā kā kontroles kritērijs, tāpat kā līguma un līgumslēdzēja subjekta jēdziens, ir jāsaprot funkcionāli, nevis formāli, tad minētais apstāklis neiestājas pret šī kritērija piemērošanu attiecībās starp līgumslēdzēju iestādi un privāttiesību juridisko personu, kas šajā lietā ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību. Saistība ar struktūrvienību kļūst skaidra, ievērojot patstāvīgu struktūrvienību izveidošanas sākotnējo funkciju, tas ir — struktūrvienību izdalīšanu.

61. Ievērojot procesuālos noteikumus, turpmāk ir jāanalizē tikai pamata prāvas faktiskie apstākļi. Tiesību piemērošana pamata prāvas konkrētiem apstākļiem turpretim paliek valsts tiesas ziņā¹⁸.

64. Uz iespēju piemērot citiem faktiskajiem apstākļiem norāda arī tas, ka no sprieduma lietā *Teckal* itāļu valodā, kas ir tiesvedības

18 — Skat. Tiesas 2002. gada 14. novembra spriedumu lietā C-310/01 *Comune di Udine* u.c. (Krājumā nav publicēts).

valoda, izriet, ka pēc Tiesas ieskatiem ir vajadzīga tikai analoģiska (*"analogo"*), tas ir, salīdzināma, bet ne identiska kontrole¹⁹.

67. No šādiem noteikumiem izriet drīzāk tikai pieņēmumi attiecībā uz to, kādas tiesības ir mazākuma akcionāriem. Noteicošie ir katru konkrētu gadījumu regulējošie noteikumi. Šajā sakarā svarīgs ir tā saucamais "dominējošās puses" ligums, kas noteiktam dalībniekam neatkarīgi no tam piederošo akciju skaita piešķir noteiktas tiesības, kuras pārsniedz likumā noteikto minimālo apmēru.

65. No vienas puses, vairākuma akciju turētāja vērtējums jāveic atbilstoši attiecīgiem valsts tiesību noteikumiem, šajā gadījumā — saskaņā ar sabiedrību tiesībām, kas attiecas uz sabiedrībām ar ierobežotu atbildību. No otras puses, jāņem vērā noteikumi, kas attiecas nosaka detalizētāk un kas parasti ir sabiedrības ligums. Tas nozīmē, ka vienīgi abstrakta tiesību formas, kas ir izvēlēta kontrolei pakļautajam subjektam, kā, piemēram, juridiskās personas veida, analīze nav pietiekama.

68. Tā kā nozīme ir nevis valsts tiesībām, bet konkrētu gadījumu regulējošiem noteikumiem, tad ligumslēdzējas iestādes — vai, gluži pretēji, mazākuma dalībnieku dalības — apmērs pats par sevi nevar būt noteicošs.

66. Līdz ar to valsts regulējumam, ko parasti nosaka likumos iekļautie noteikumi, ir ierobežota nozīme. Jo īpaši tas attiecas uz noteikumiem, kas nosaka, ar kādiem nosacījumiem mazākuma akcionāriem ir kādas tiesības. Būtībā runa ir par noteikumiem, kas noteiktas dalībnieku kontroles un bloķēšanas tiesības padara atkarīgas no to dalības apmēra, kas var būt 10 %, 25 % vai vairāk par 50 %.

69. No minētā izriet, ka noteiktas procentu likmes pieeja traucē atrast pienācīgu risinājumu tiktāl, ciktāl tā neparedz ņemt vērā konkrētus lietas apstākļus un kategoriski izslēdz kontroles kritēriju gadījumus, kuri procentu kritērijam neatbilst.

70. No tā, kā subjektiem ar privāta dalībnieka dalību var piemērot kontroles kritēriju, izriet tas, ka lietas *Teckal* izņēmums ir piemērojams ne tikai pašu sabiedrībām, bet arī jaukta kapitāla sabiedrībām. Tātad attie-

19 — Tomēr skat. ģenerāladvokāta Ležē [*Léger*] viedokli, kas ir izteikts viņa 2000. gada 15. jūnija secinājumā lietā C-94/99 (spriedums norādīts 17. zemsvitras piezīmē) 66. punktā, ka ligumslēdzējam subjektam, "kas tirgus dalībniekam uztic dažādu pakalpojumu izpildi, jābūt identiskam ar sabiedrību, kas šādu tirgus dalībnieku kontrolē".

cināšana uz privātu sabiedrību pamatā problēmas nerada.

74. Tādēļ nepieciešamo kontroles intensitātes līmeni nevar pārņemt no noteiktiem direktīvu par valsts līgumu piešķiršanu noteikumiem, un tas pārsniedz citu izņēmuma regulējumu robežas, jo situācijai ir izņēmuma raksturs.

71. Šajā vietā ir jāatgādina ģenerālvokāta Ležē [*Léger*] apsvērumi, kas lietas *Teckal* izņēmumu uzskata par piemērojamu jau gadījumā, ja dalības apmērs ir 50,5 %²⁰.

72. Jebkurā gadījumā Tiesas izstrādātais kontroles kritērijs ietver sevī vairāk par dominējošo ietekmi sabiedrību tiesību izpratnē vai arī izpratnē, kādā to izmanto direktīvu par valsts līgumu piešķiršanu attiecīgajā 1. pantā, lai noteiktus subjektus kvalificētu kā līgumslēdzējas iestādes. Tāpat tas pārsniedz arī dominējošās ietekmes jēdzienu, ko nosaka Direktīvas 93/38 1. panta 3. punkts, lasot to kopā ar 13. pantu. Tas tā ir tāpēc, ka, pirmkārt, minētajos noteikumos runa ir par regulējumu, kas piemērojams tā saucamajiem sektoriem un kam šajā lietā piemērojamajā direktīvā nav analoga, un, otrkārt, tie ir izņēmuma noteikumi, kas vispārēji ir interpretējami šauri.

75. Procesā par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu valsts tiesas uzdevums ir, pirmkārt, interpretēt valsts tiesību noteikumus un, otrkārt, piemērot šos un citus noteikumus konkrētai situācijai. Tādēļ iesniedzējtiesai būs jānosaka, kādas tiesības "vecvecmātei" [trešās pakāpes mātes sabiedrība], kas ir Halles pilsēta, ir attiecībā uz tās "mazmazmeitu" *RPL*.

73. Nedz Kopienų likumdevējs, nedz arī Tiesa direktīvās un, attiecīgi, spriedumā lietā *Teckal* nav atsaukusies uz valsts līgumu piešķiršanas direktīvu noteikumiem.

76. Piemērojot kontroles kritēriju, valsts tiesnesim par pamatu jāizmanto kontroles pilnvaras. Tas, vai kontrole patiešām tiek veikta, vai pat prognozes attiecībā uz to, kādā veidā vairākuma akcionārs savu dalību izmantos, tas ir, vai tas varētu pieņemt pret mazākuma akcionāru vērstus lēmumus, nebūtu jāanalizē, ņemot vērā jau tiesību noteiktības principu. Skatoties no šī viedokļa, iespējama vairākuma akcionāru pienākuma rīkoties labā ticībā nozīme ir relatīva, it īpaši tāpēc, ka, kā to norāda Halles pilsēta, ir jāievēro arī tāds pats mazākuma akcionāru pienākums.

20 — Ģenerālvokāta Ležē secinājumi lietā C-94/99 *ARGE Gewässerschutz* (minēti iepriekš 19. zemsvītras piezīmē, spriedums minēts iepriekš 17. zemsvītras piezīmē), 60. punkts.

77. Attiecībā uz kontroles priekšmetu lietas *Teckal* izņēmumā Tiesa nav noteikusi nekādus ierobežojumus attiecībā uz noteiktiem kontrolējamā subjekta lēmumiem. Tādēļ kontrole attiecībā uz līgumu piešķiršanu vispārēji vai pat saistībā ar konkrētu līguma piešķiršanas lēmumu nav pietiekama.

80. Šo kritēriju var vispārināt un, pirmkārt, attiecināt ne tikai uz tiešu akciju turētāju, bet, kā šīs lietas gadījumā, arī uz "vecvecmāti", tas ir, uz netiešu dalību, un, otrkārt, iekļaut ne tikai reģionālas iestādes, bet arī citus subjektus.

78. Ņemot vērā kritērija "kontrole kā pār savām pašas struktūrvienībām" formulējumu un mērķi, runa drīzāk būtu par visaptverošu kontroles iespēju. Tā nebūtu jāierobežo ar stratēģiskiem tirgus lēmumiem, bet gan jāiekļauj arī atsevišķi sabiedrības vadības lēmumi. Citi sikumi šajā procesā par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu nav jāapskata detalizēti, jo tas nav vajadzīgs, lai izlemtu tiesību strīdu pamata prāvā.

81. Tātad spriedumā lietā *Teckal* noteiktais kritērijs attiecas uz darbību, ko kontrolējamais subjekts veic kopumā, noteiktu minimālu daļu. Runa līdz ar to ir par vispārīgi un par labu akciju turētājam šī jēdziena plašā nozīmē veikto darbību apjoma noteikšanu.

B — Otrais kritērijs: darbība, kuras būtiska daļa tiek veikta par labu akciju turētājam

79. Otrais nosacījums, kam ir jāiestājas, lai varētu piemērot lietas *Teckal* izņēmumu, attiecas uz kontrolējamā subjekta darbību. Saskaņā ar attiecīgās sprieduma rindkopas formulējumu izņēmums piemērojams tikai tad, ja subjekts "*būtisku savas darbības daļu* veic par labu tai reģionālai iestādei vai reģionālām iestādēm, kam pieder šī subjekta akcijas".

82. Šajā sakarā tomēr ir jānorāda, ka no apstākļa, ka akciju turētāja jēdziens nav jāinterpretē pārāk šauri, nevar secināt, ka tas ietver arī tādas par labu trešajām personām veiktas darbības, kas akciju turētājam citādi būtu bijis jāveic pašam. Praksē tas pirmkārt attiecas uz aprūpes pakalpojumiem un tātad vietējām iestādēm, kas par labu noteiktām personām pilda noteiktu pakalpojumu sniegšanas pienākumu. Šis vispārējais jautājums nav šī procesa par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets, jo atbilde uz to nav vajadzīga, lai iesniedzējtiesa varētu izšķirt tās izskatāmo tiesību strīdu.

83. Turpmāk ir jāprecizē, ka runa ir par faktiskām darbībām, nevis par darbībām, kas ir iespējamās saskaņā ar likumu vai uzņēmuma statūtiem, vai pat par darbībām, kuras kontrolētajam subjektam ir pienākums veikt.

86. Taču citētajā ģenerālvokāta Ležē secinājumu rindkopā ir norādīts cits svarīgs aspekts, kam ir nozīme pakalpojumu daļas noteikšanā.

84. Galvenais jautājums ir tas, sasniedzot kādu pakāpi, tiek sasniegta arī lietas *Teckal* izņēmuma robežvērtība, un par to pastāv vairākas izpratnes. Saskaņā ar tām šis lielums ir no 50 % līdz “pieminēšanas vērtam apmēram”, “pārsvarā esošs”, no “gandrīz ekskluzīva” līdz “ekskluzīvam”.

87. Rodas jautājums, vai lietas *Teckal* izņēmuma pamatā ir tikai kvantitatīvā pieeja, vai arī drīzāk jāievēro arī kvalitatīvi apstākļi. Par labu pēdējai pieejai liecina izņēmuma formulējums un jēga, kas gan neietver nekādas norādes, kādā veidā darbības jāvērtē. Tāpat arī autentiskā attiecīgās sprieduma lietā *Teckal* rindkopas redakcija, kas ir itāļu valodā, neizslēdz papildu vai alternatīvu kvalitatīvu pieeju (*la parte più importante della propria attività*).

85. Turklāt tiek izmantota ne tikai pozitīva pieeja izpratnē, ka ir jāpamatojas uz akciju turētājam sniegto pakalpojumu apjomu, bet arī negatīva. Atbilstoši negatīvajai pieejai vērā būtu jāņem tas, cik liels ir nevis akciju turētājam, bet citām personām sniegto pakalpojumu apjoms. Pēdējā izpratne ir atrodama ne tikai šajā procesā, bet arī vairāku lietas dalībnieku citētajos ģenerālvokāta Ležē secinājumos. Saskaņā ar viņa viedokli, “direktīva ir piemērojama tad, ja subjekts būtisku darbības daļu veic nevis par labu tiem tirgus dalībniekiem vai citām sabiedrībām, kas veido līgumslēdzēju iestādi, bet gan citiem tirgus dalībniekiem”²¹. Tomēr ņemot vērā, ka lietas *Teckal* izņēmumā ir izmantota pozitīvā pieeja, negatīvā pieeja šeit turpmāk nav jāapskata.

88. Lietas *Teckal* izņēmums arī citādā ziņā neietver nekādas norādes attiecībā uz daļas aprēķināšanas metodi. Tādēļ nav pats par sevi saprotams, ka ir jāņem vērā tikai apgrozījums.

89. Tātad valsts tiesai ir jāveic “darbības būtiska rakstura” vērtējums, balstoties uz kvantitatīviem un kvalitatīviem kritērijiem. Nozīme var būt arī kontrolējamā subjekta stāvoklim tirgū, tas ir, jo īpaši konkurences stāvoklim saistībā ar iespējamiem konkurentiem.

21 — Ģenerālvokāta Ležē secinājumu lietā C-94/99 (norādīti 19. zemsvītras piezīmē, spriedums norādīts 17. zemsvītras piezīmē) 93. punkts (autora izcēlums).

90. Attiecībā uz ģenerālvokāta Ležē secinājumiem, ko sakarā ar otro lietā *Teckal* noteikto nosacījumu ir citējuši vairāki lietas dalībnieki, ir jāatgādina, ka secinājumi uzskatāmi par autentiskiem valodā, ko kā oriģinālvalodu izvēlas ģenerālvokāts.

93. Šajā sakarā ir jāatzīmē, ka arī cita noteikta procentu likme varētu būt objektīva vai pienācīga. Taču tieši nemainīgs noteiktas procentu likmes raksturs varētu būt šķērslis rast pienācīgu risinājumu. Turklāt saskaņā ar šo kritēriju nav paredzēts ņemt vērā kvalitatīvus elementus.

91. Pamatojoties uz šo principu, ģenerālvokāta Ležē secinājumiem ir šādas īpatnības. No vienas puses, viņš norāda uz sniegto pakalpojumu "*quasi-exclusivité*", kas vācu valodā ir pārtulkots kā "visi pakalpojumi"²². No otras puses, viņš balstās uz lietā *Teckal*, kuras tiesvedības valoda ir itāļu, noteiktā izņēmuma redakciju un izmanto izteicienu "*en grande partie*", ko vācu valodas redakcijā tulko kā "būtiskā daļa"²³, vai arī izteicienu "*la plus grande partie de leur activité*" ("lielākā darbības daļa")²⁴.

94. Pret 80 % kritērija piemērošanu pirmām kārtām iestājas apstākļi, ka šis kritērijs ir izņēmuma noteikums, ko nosaka vienīgi noteiktus sektorus regulējošā direktīva. Atbilstoši Kopienų likumdevēja gribai tajā noteiktā vērtība ir spēkā šīs direktīvas ietvaros. Lai gan pamata doma praktiski var tikt piemērota arī ārpus sektoriem, tomēr noteicošs ir tas, ka šāds regulējums šajā lietā piemērojamajā direktīvā nav paredzēts.

92. Lai veiktu turpmāko konkrētizēšanu, vairāki lietas dalībnieki piedāvā interpretēt būtiska rakstura kritēriju noteikuma izpratnē, kas ir piemērojams līguma piešķiršanas gadījumā ar līgumslēdzēju iestādi saistītam uzņēmumam. Runa ir par Direktīvas 93/38 13. pantā noteikto 80 % kritēriju. Par piemērošanas pamatojumu ir norādīts, ka šis kritērijs ir "objektīvs" vai "pienācīgs".

95. Pret Direktīvas 93/38 13. punkta piemērošanu iestājas vēl arī cits apstākļi. Šī panta 2. punkts uzliek līgumslēdzējam subjektam pienākumu pēc Komisijas pieprasījuma paziņot tai noteiktu informāciju. Šis noteikums ar procesuāliem līdzekļiem līdzsvaro 13. pantā noteikto izņēmumu. Tomēr, nosakot izņēmumu lietā *Teckal*, Tiesa ir izvēlējusies citu ceļu. Tā ir aprobežojusies ar diviem tajā noteiktajiem materiālajiem nosacījumiem, kuri ir jāinterpretē šauri tieši tāpēc, ka nav noteikts salīdzināms procesuālo tiesību regulējums.

22 — Ģenerālvokāta Ležē secinājumu lietā C-94/99 (norādīti 19. zemsvītras piezīmē, spriedums norādīts 17. zemsvītras piezīmē) 74. punkts.

23 — Ģenerālvokāta Ležē secinājumu lietā C-94/99 (norādīti 19. zemsvītras piezīmē, spriedums norādīts 17. zemsvītras piezīmē) 81. punkts.

24 — Ģenerālvokāta Ležē secinājumu lietā C-94/99 (norādīti 19. zemsvītras piezīmē, spriedums norādīts 17. zemsvītras piezīmē) 83. punkts.

VII — Secinājumi

96. Balstoties uz iepriekš minētajiem apsvērumiem, lieku priekšā Tiesai uz prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

- 1) Direktīvas 89/665/EEK 1. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstīm ir pienākums nodrošināt, ka līgumslēdzēju iestāžu lēmumiem, kas pieņemti pirms formālas konkursa izsludināšanas, bet tomēr ir saistīti ar līguma piešķiršanas procedūru, jābūt efektīvi un cik vien iespējams ātri pārsūdzamiem, kas attiecas arī uz lēmumiem par iepriekšēju jautājumu veikt noteiktu piegādi, neveicot piešķiršanas procedūru;
- 2) Padomes 1992. gada 18. jūnija Direktīvas 92/50/EEK par procedūru koordinēšanu valsts pakalpojumu līgumu piešķiršanai ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja privāts uzņēmums ir līgumslēdzējas iestādes otras līgumslēdzējas puses akciju turētājs, kuras akcijas tieši vai netieši pieder arī līgumslēdzējai iestādei, tad šī dalība pati par sevi šīs direktīvas piemērošanu neizslēdz;
- 3) Lai noteiktu, vai otra līgumslēdzēja puse, kuras akciju turētājs tostarp ir privāta persona (turpmāk tekstā — “uzņēmējabsabiedrība ar publiskā sektora līdzdalību”), ir piederīga valsts pārvaldei, vai līgumslēdzējas iestādes dienestiem, ir jāveic konkrēta attiecību veida analīze, pie kam dalības apmērs kā tāds nav noteicošs.

Lai atzītu minēto piederību, nav pietiekams, ka:

- uzņēmējsabiedrību ar publiskā sektora līdzdalību līgumslēdzēja iestāde kontrolē Padomes 1993. gada 14. jūnija Direktīvas 93/38/EEK, ar ko koordinē līgumu piešķiršanas procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un telekomunikāciju nozarē, 1. panta 2. punkta un 13. panta 1. punkta izpratnē;
- pastāv lielas vadības pilnvaras tikai attiecībā uz lēmumiem par līgumu noslēgšanu vispārīgi vai līgumu noslēgšanu attiecībā uz konkrētu līguma piešķiršanas procedūru.

- 4) Pretēji Direktīvas 93/38/EEK 13. pantam, nevar pamatoties uz to, ka vismaz 80 % no uzņēmuma vidējā apgrozījuma pēdējo trīs gadu laikā pakalpojumu sniegšanas sektorā Kopienā radās no pakalpojumu sniegšanas līgumslēdzējai iestādei vai ar to saistītajiem uzņēmumiem, vai uzņēmumiem, kas ir daļa no līgumslēdzējas iestādes (vai arī, ja jaukta kapitāla uzņēmējsabiedrība ir darbojusies mazāk nekā trīs gadus, bet prognozes ļauj paredzēt, ka 80 % barjera tiks sasniegta), lai uzņēmējsabiedrību ar publiskā sektora līdzdalību uzskatītu par piederīgu līgumslēdzējas iestādes dienestiem tādēļ, ka "būtisku daļu no tās darbības tā veic līgumslēdzējās iestādes labā".

Valsts tiesai minētā piederība ir jānosaka, drīzāk pamatojoties uz faktisko darbību un turklāt ievērojot gan kvantitatīvus, gan arī kvalitatīvus kritērijus.